

▶ AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ÉS AZ ENERGIABIZTONSÁG KEZELÉSE

HOGYAN SEGÍTENEK A KOHÉZIÓS POLITIKAI BERUHÁZÁSOK A KIHÍVÁSOK LEKÜZDÉSÉBEN

Európa napjainkban rengeteg kihívással szembesül az energiagazdálkodás terén, az éghajlatváltozás régóta fennálló problémájához most már az energiabiztonsággal kapcsolatos komoly gondok is párosulnak. Mindezek megerősítik, hogy változásra van szükség a fogyasztási szokásaink terén, emellett energiatakarékosan kell élnünk, és javítanunk kell az erőforrás-hatékonyságunkat. Ezekre a problémákra jelent megoldást az Unió kohéziós politikája, amely biztosítja a lényegi változásokhoz szükséges finanszírozási és stratégiai ösztönző eszközöket.

A megreformált kohéziós politika egyik legjelentősebb eredménye az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági modellre való áttérést ösztönző kötelező beruházási célok bevezetése, különös tekintettel az energiahatékonyságra és a megújuló energiaforrásokra.

Ennek eredményeképpen az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások javítása hangsúlyos szerepet játszik az európai strukturális és befektetési alapokra vonatkozó tagállami kiadási tervekről szóló, a tagállamokkal aláírt partnerségi megállapodásokban.

Az aktuális adatok szerint mintegy 38 milliárd eurót fognak az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és a Kohéziós Alapból az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságot ösztönző beruházásokra elkülöníteni. Ez a 2007–2013 közötti időszakkal összehasonlítva (lásd az ábrát a 10. oldalon) több mint kétszer akkora mértékű finanszírozást jelent ezen a területen.

Az Unió egészét tekintve a finanszírozás mértéke jóval (a szükségesnél majdnem 50%-kal nagyobb mértéket elérve) meghaladja az új szabályozási keret által előírt támogatási minimumot, ami kifejezi, hogy a tagállamok milyen nagy jelentőséget tulajdonítanak az ezen a területen történő beruházásoknak.

Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági modell ösztönzése

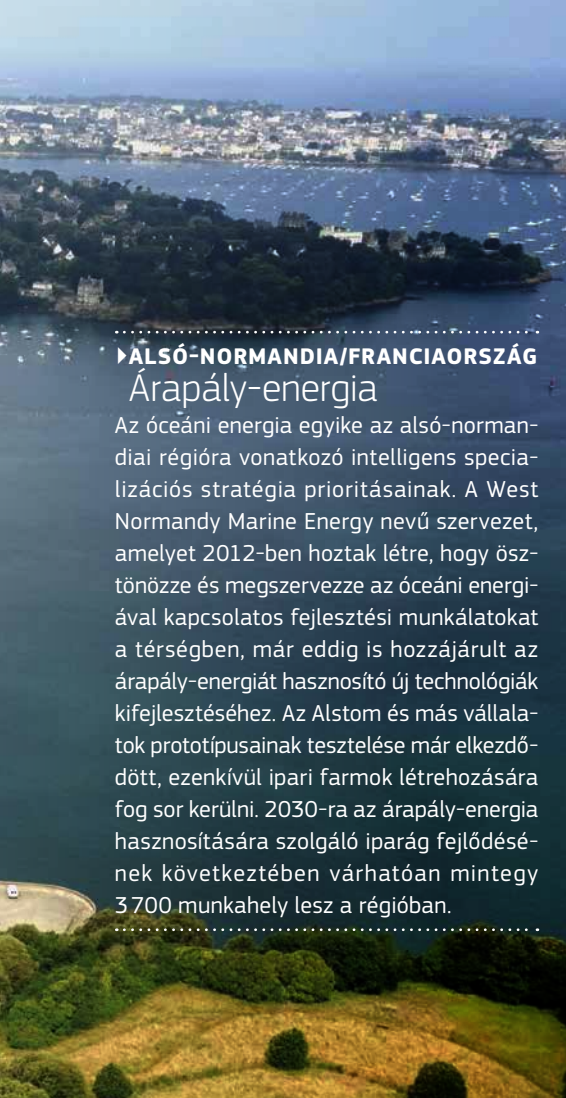
Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági modell támogatásába tartozik az állami infrastruktúrában, a lakhatás és a vállalkozások, a megújuló energia előállítás és hasznosítása, az intelligens elosztóhálózatok, valamint a fenntartható városi mobilitás terén végrehajtott energiahatékonysági beruházások megvalósítása, valamint az ezeket a területeket érintő kutatás és innováció támogatása.

Az ESB-alapok jelentős mértékű finanszírozási összegeket tesznek elérhetővé a helyi és regionális hatóságok, illetve egyéb szervek számára, ami adott esetben fenntartható energiagazdálkodási intézkedések végrehajtására fordítható.

Mindez más forrásokkal, például magánfinanszírozásból származó forrásokkal is kombinálható, hogy megerősítse a jelentős beruházási projekteket. Az ESB-alapokból származó finanszírozás sok esetben a beruházást elősegítő finanszírozási csomag központi eleme.

A kohéziós politika és az éghajlatváltozás

Az Unió stratégiai prioritásnak tekinti éghajlatváltozás hatásainak megelőzését vagy mérséklését, és ösztönzi alacsony szén-dioxid-kibocsátású és biztonságos energiaellátású gazdaságra való áttérést.

▶ALSÓ-NORMANDIA/FRANCIAORSZÁG Árapály-energia

Az óceáni energia egyike az alsó-normandiai régióra vonatkozó intelligens specializációs stratégia prioritásainak. A West Normandy Marine Energy nevű szervezet, amelyet 2012-ben hoztak létre, hogy ösztönözze és megszervezze az óceáni energiával kapcsolatos fejlesztési munkákat a térségben, már eddig is hozzájárult az árapály-energiát hasznosító új technológiák kifejlesztéséhez. Az Alstom és más vállalatok prototípusainak tesztelése már elkezdődött, ezenkívül ipari farmok létrehozására fog sor kerülni. 2030-ra az árapály-energia hasznosítására szolgáló iparág fejlődésének következtében várhatóan mintegy 3700 munkahely lesz a régióban.

▶ALSÓ-AUSZTRIA/AUSZTRIA

Környezetbarát épületklaszter

Az alsó-ausztriai Green Building Cluster (környezetbarát épületklaszterek) hálózat az energiahatékony és fenntartható épületekkel, épületfelújítással, energiagazdálkodással és energiaipari technológiákkal aktívan foglalkozó, leginnovatívabb helyi vállalatokat tömöríti. A hálózat kivitelező és épülettervező szakembereket hoz össze kutatókkal, hogy megoldják a fenti területeket érintő kihívásokat. A hálózat 1 millió eurós uniós támogatásban részesült.

Az Unió úgy döntött, hogy a 2014–2020 közötti időszakra előirányzott 960 milliárd eurós költségvetésének legalább 20%-át éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedésekre kell fordítani. Mindez mintegy háromszoros növekedést jelent a 2007 és 2013 közötti időszak 6–8%-os arányához képest.

Európa mindent megtesz azért, hogy jelentős mértékben csökkentse üvegházhatásúgáz-kibocsátását, és kiemelt szerepet vállal abban, hogy a világ más országait is erre ösztönözze.

Az Unió 2020-ra előírt éghajlat-változási és energetikai céljainak teljesítéséhez, azaz az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 20%-os csökkentéséhez, a megújuló energiaforrások 20%-ra történő növeléséhez és az energiahatékonyság 20%-kal történő javításához nagymértékben fel kell gyorsítani a beruházások mértékét a 2020-ig tartó időszakban.

Az Unió vezetői által 2014 októberében megállapított, 2030-ra előírt éghajlat-változási és energetikai politikai keret célja, hogy tovább segítse az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérést az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 40%-os csökkentése, a megújuló energiaforrások 27%-ra történő növelése és az energiahatékonyság 30%-kal történő javítása révén.

Szintén célja, hogy olyan, versenyképes és biztonságos energetikai rendszert teremtsen, amely minden fogyasztó számára kedvező árú energiát biztosít, növeli az Unió energiaellátásának

biztonságát, csökkeni az energiainporttól való függést, és újabb növekedési és a munkahely-teremtési lehetőségeket hoz létre.

Az ukrajnai politikai válságra válaszul, valamint az Unió polgárai és vállalkozásai számára a folytonos és bőséges energiaellátás fontosságára való tekintettel a Bizottság 2014 májusában – a tagállamok energiafüggőségéről szóló átfogó tanulmány figyelembevételével – energiabiztonsági stratégiára tett javaslatot.

A kohéziós politikai támogatások nemcsak abban fognak nagyon fontos szerepet játszani, hogy segítsenek a tagállamoknak az Európa 2020 céljainak, köztük az éghajlatváltozással és az energiagazdálkodással kapcsolatos kiemelt célkitűzéseknek a teljesítésében, hanem hogy hozzájáruljanak az energiaellátás biztonságához – a Bizottság európai energiabiztonsági stratégiáról szóló közleményének megfelelően.

Környezetbarát növekedés

Az energiafelhasználás visszaszorításához és a megújuló energiaforrások használatának növeléséhez szükséges jelentős támogatások nyomán nagy lehetőségek nyílnak új vállalkozások és üzleti lehetőségek létrehozására, ez pedig ösztönzi a gazdasági növekedést és munkahelyeket teremt. Mindezeknek köszönhetően Európa már most is több területen versenyelőnyt élvez.

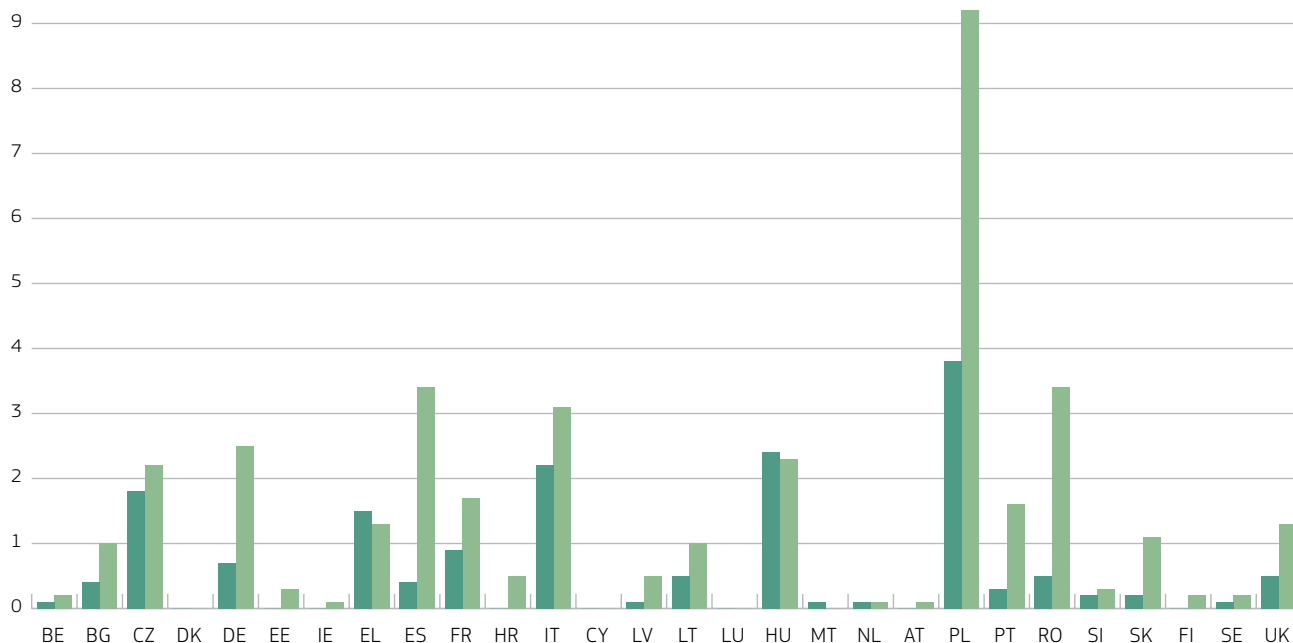
ALACSONY SZÉN-DIOXID-KIBOCSÁTÁSÚ GAZDASÁGI BERUHÁZÁSOK

AZ ERFA-BÓL ÉS A KOHÉZIÓS ALAPBÓL A PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁSOKBAN AZ ALACSONY SZÉN-DIOXID-KIBOCSÁTÁSÚ GAZDASÁGOT ÖSZTÖNZŐ 2014 ÉS 2020 KÖZÖTTI BERUHÁZÁSOKRA ELŐIRÁNYZOTT ÖSSZEGET A 2007 ÉS 2013 KÖZÖTTI HASONLÓ BECSÜLT ELŐIRÁNYZATOKKAL ÖSSZEHASONLÍTVÁ.

▶ MILLIÁRD EUR

2007-2013
2014-2020

Forrás: Európai Bizottság

Az intelligens energiagazdálkodási infrastruktúra támogatása

A környezeti technológiák, a környezetbarát termékek és szolgáltatások, valamint a fenntartható formatervezési ötletek iránti globális igény várhatóan egyre nagyobb lesz a következő években. A jelenleg 1,15 billió euróra becsült nemzetközi piac majdnem meg is duplázódhat, az átlagos becslés szerint 2020-ra évente körülbelül 2 billió eurót fog kitenni az értéke⁽¹⁾.

A tagállamok és régiók az egyre bővülő piacra lépve tudnak profitálni az említett lehetőségekből. Mindezt úgy tudják megvalósítani, ha több forrást fordítanak a kutatás és innováció növelésére, valamint a vállalkezési kapacitás javítására többek között a fenntartható energiagazdálkodás, az ökoszisztéma-szolgáltatások és az ökoinnováció terén.

Az innováción alapuló, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékony gazdaságra történő áttérés sikerességét a helyi és regionális szintű döntések fogják nagymértékben meghatározni. A regionális politika létfontosságú lesz az Unió régióiban és városaiban rejlő potenciál mobilizálásában – különösen az intelligens specializáció (RIS3) kutatási és innovációs stratégiái révén –, hogy a növekedés ne járjon együtt az erőforrások túlzott mértékű felhasználásával.

(1) „Az intelligens és fenntartható növekedés intelligens specializáció révén történő összekapcsolása – Gyakorlati útmutató az ERFA-t kezelő irányító hatóságoknak”: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/green_growth/greengrowth.pdf

Az uniós szintű energiagazdálkodási infrastruktúrát érintő beruházások fő eszköze az európai összekapcsolódási eszköz, amelyből a 2014–2020 közötti időszakban 5,85 milliárd eurót fognak a transeurópai energiaipari infrastruktúra fejlesztésére fordítani. A kohéziós politika emellett az intelligens energiaelosztó, -tároló és -szállítási rendszerek infrastruktúrális beruházásait is támogatja, különösen a kevésbé fejlett régiókban.

Ezek villamos- és gázenergetikai rendszerekkel kapcsolatos beruházások is lehetnek, feltéve, hogy hozzájárulnak az intelligens rendszerek fejlesztéséhez, és kiegészítik az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállást támogató beruházásokat.

Az előzetes becslések arra engednek következtetni, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapból mintegy 2 milliárd eurót ilyen beruházásokra fognak fordítani, ami az ellátásbiztonság szempontjából jelentős hozzájárulás.

Magánberuházások ösztönzése az uniós finanszírozás révén

Az uniós kohéziós politikai finanszírozás nemzeti szintű állami és magánfinanszírozással fog kiegészülni. A tagállamok politikai elkötelezettségüket fejezték ki azáltal, hogy

a 2014 és 2020 közötti időszakban fontosabb szerepet szán a pénzügyi eszközöknek, például kölcsönöknek, garanciaeszközöknek, illetve kockázati tőkének.

A kohéziós politika számára rendelkezésre álló pénzügyi eszközök használata folyamatosan növekszik, a 2007 és 2013 közötti időszakban tízszeresére nőtt a 2000 és 2006 közötti időszakhoz képest. A programokról folytatott folyamatos egyeztetések során a tagállamoknak fontolóra kell venniük a pénzügyi eszközöket a potenciálisan hatékonyabb és fenntartható, energiával kapcsolatos beruházásokat ösztönző támogatási formaként a regionális, nemzeti és/vagy uniós pénzügyi eszközök használata során. A pénzügyi eszközök használata különösen jól alkalmazható és hasznos ebben az ágazatban.

Az alapokból származó finanszírozással például kiegészíthető az energiahatékonysági minimumkövetelményeknek nem megfelelő épületek komplett felújítása, az innovatív technológiák fejlesztésének támogatása vagy a válság miatt több régióban súlyosbodó társadalmi kérdések, például az energiaszegénység kezelésére fordított támogatás.

Az olyan projekteknél, mint amilyen például az európai lakásügyi program (European Federation of Public, Cooperative & Social Housing [Nyilvános, Együttműködésen Alapuló és Szociális Lakhatással Foglalkozó Európai Szövetség]) a lakásügyi szövetségek az energiatakarékosági felújítási munkák magánfinanszírozásának kiegészítéseképpen az ERFA-ból származó finanszírozást használják fel – ahogy azt az Egyesült Királyság ún. Retrofit South East programja mutatja⁽²⁾.

Az ERFA együttműködésével létrehozott JESSICA holding-alap támogatott hitelek és alapok kombinálása révén nyújt finanszírozást a lakóházak energiahatékonysági felújításához Litvániában.

Észtországban létrehozták a KredEx (észt hitel- és garanciaalap) nevű pénzügyi eszközt a különböző finanszírozási források, így az ERFA, az Európa Tanács Fejlesztési Bankja, valamint a KredEx saját alapjai kombinálásával. A KredEx válogatott pénzügyi közvetítőkkel együttműködve alacsony kamatozású hiteleket nyújt.

Az épületek energiahatékonysága

Az európai épületek energiafogyasztása jelentős kérdés. A végső energiafogyasztás mintegy 40%-a, csakúgy, mint a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 36%-a lakáscélú épületeknek, irodáknak, boltoknak és az állami és magán-szektor egyéb épületeinek tulajdonítható. Ebből az következik, hogy nagymértékben és fenntarthatóan kell növelni az épületekre fordítható közösségi és magánberuházás mértékét az Unióban, hogy az teljesíteni tudja az éghajlatváltozással és energiagazdálkodással kapcsolatos céljait.

A 2014–2020 közötti időszakban a kohéziós politikai finanszírozás óriási szerepet fog játszani az épületek felújításában, az energiahatékonyság kérdését és a megújuló energia használatát is ideértve. Az ilyen módon támogatott beruházások a regionális fejlesztés, a versenyképesség, a növekedés és munkahelyteremtés terén is jelentős előnyökkel járnak, és enyhítik az energiaszegénységet.

Városi dimenzió

A 2007–2013 közötti időszakban a kohéziós politika városi dimenziója előtérbe került. Az Unió teljes lakosságának mintegy 72%-a városokban és peremvárosokban él, 2050-re pedig több mint 80%-ra növekszik majd ez az arány. A városok a gazdaság növekedésével, munkahelyteremtéssel, szennyezéssel és szűkös erőforrásokkal jellemezhető területek.

Minden városi terület a kohéziós politikai finanszírozás lehetséges kedvezményezettje, és várhatóan a 2014–2020 közötti időszakra előirányzott kohéziós politikai költségvetés több mint a felét felhasználhatja majd. Ezenkívül mintegy 370 millió eurót fognak elkülöníteni a fenntartható városfejlesztés kihívásainak kezelésére kidolgozott innovatív megoldások tesztelésére és végrehajtására.

Stratégiai tervezés és hatékony megvalósítás

A megreformált kohéziós politikával összefüggő energiagazdálkodási beruházások a korábbiaknál sokkal inkább össze lesznek hangolva lesznek a nemzeti stratégiákkal. Valójában a támogatásnak feltétele, hogy a beruházások a nemzeti energiahatékonysági cselekvési tervekkel és a megújuló energiaforrásokra vonatkozó nemzeti cselekvési tervekkel összhangban legyenek megtervezve.

Az ilyen jellegű stratégiai tervezés azt jelenti, hogy a különféle energiagazdálkodási beruházásokra előirányzott támogatás mértéke tagállamonként el fog térni, az elérhető finanszírozás teljes mértéke, valamint a nemzeti igények és prioritások közötti különbségeket tükrözve.

Miután az összes kohéziós politikai program véglegesítve lesz, lényeges szerep fog jutni a színvonalas projektek kidolgozásának és megvalósításának az energiagazdálkodás terén. Mindehhez a helyi, regionális és nemzeti energiagazdálkodási hatóságok és érdekelt felek folyamatos bevonására lesz szükség. Az Unió makroregionális (a balti-tengeri, dunai, valamint adriai- és jón-tengeri) stratégiái, valamint az európai területi együttműködési programok – az energiagazdálkodási kérdések, köztük az energiabiztonság és -hatékonyság fő prioritásként való további támogatása révén – szintén fontos szerepet játszhatnak e tekintetben.

(2) „Az Európai Regionális Fejlesztési Alap által 2007 és 2013 között támogatott lakhatási célú beruházások, a lakhatás a fenntartható városregeneráción belül”: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/housing/2013_housing_study.pdf